

Column Pieter Hilhorst

Gebrek aan personeel of gebrek aan effectieve sturing?

Bart, de community coördinator van de Kraaipan Oase van iets meer dan twee meter, vond het jammer dat het nu net in de week vóór ik langskwam mis ging met een van de bewoners. Hij wilde immers laten zien hoe bijzonder zo'n oase is.

In de Kraaipan Oase in Amsterdam Oost wonen 35 mensen met een gevoeligheid voor psychose. Tien wonen er in een oud schoolgebouw waar ook een gemeenschappelijke ruimte is met 25 zelfstandige woningen eromheen. Op sigarettenafstand. Dat is de afstand waarin je precies één sigaret kan roken. Vrijwel alle bewoners roken. De bewoner met wie het misging, had een overstroming veroorzaakt. Overlast bij de burens. Het lijkt geen reclame voor een Oase.

Toch liet juist dit incident zien wat de waarde is van het concept. De onderbuurman was ook een bewoner van de Oase. Hij schakelde onmiddellijk de coördinator en de hulpverlening in. Normaal zou het moeilijk zijn om na kantoor-tijden nog iemand te bereiken, maar omdat ze in de Oase werken met een vast team hulpverleners wisten ze ook een thuisbegeleider te bereiken na vijf uur 's middags. En ook een lid van het bestuur, dat bestaat uit betrokken ouders en naasten, was snel ter plekke. Zo kon een gedwongen spoedopname worden voorkomen. Hoe anders was dat gegaan als de bewoner geïsoleerd in de wijk had gewoond?

Astrid is wijkverpleegkundige in Enschede. Ze gaat twee keer per dag langs bij een cliënt die niet zelfstandig naar het toilet kan. Dat is eigenlijk te weinig. Wie gaat er maar twee keer per dag? En tegelijkertijd voelt het overbodig. Omdat de cliënt met wat aanpassingen aan het toilet wel zelfstandig naar de wc kan. Via de WMO kan daarvoor een aanvraag worden gedaan. Meestal duurt dat lang, maar niet in dit geval, want Astrid doet mee aan Samen Indiceren, waarbij een wijkverpleegkundige ook een wmo-indicatie mag afgeven. Zo komt de beschikking een maand sneller voor elkaar. Dat zijn een slordige 60 bezoeken van de wijkverpleging.

Als je weet hoe groot het personeelstekort is en hoe groot dat gat nog gaat worden, dan zou je verwachten dat elke innovatie, die helpt om problemen klein te houden en daarmee zorg te besparen, zou worden omarmd. In de praktijk blijven goede voorbeelden vaak dat: goede voorbeelden.

Het lukt zelden om goede voorbeelden de nieuwe routine te laten worden. In Amsterdam krijgt het concept van de Oases navolging. Binnenkort gaat een derde Oase open. Dat betekent dat er 100 mensen met een gevoeligheid een plek hebben in een gemeenschap. Maar 13.000 Amsterdammers hebben een Ernstige Psychiatrische Aandoening. De meesten daarvan wonen of in een instelling voor beschermd wonen (wat meer personeel vergt en geld kost) of geïsoleerd in de wijk zonder steunnetwerk. De echte omslag komt pas als na een psychose wonen in een community het nieuwe normaal wordt.

Hetzelfde geldt voor Samen Indiceren. Na pilots in Denekamp en Enschede heeft het navolging gekregen in verschillende Twentse gemeenten. In het Azwa wordt het (onder de naam Domeinoverstijgend Indiceren) genoemd als voorbeeld dat navolging verdient, maar het is nog lang niet het nieuwe normaal.

Dat komt omdat dit soort goede voorbeelden schuren met ingesleten praktijken. Zo is veel zorg gericht op individuen, niet op gemeenschappen. Mensen krijgen een individuele indicatie voor bijvoorbeeld thuisbegeleiding. Voor een oase is het juist belangrijk dat er een vast team is dat zich richt op alle leden van de gemeenschap, niet slechts

op één cliënt. En dat er iemand is zoals Bart die als bewoner en community coördinator de gemeenschap gaande houdt. Bij domeinoverstijgend indiceren moeten professionals uit het ene domein (indicatiestellers van de gemeente) een mandaat geven aan professionals uit een ander domein. En moeten professionals uit de zorg taken uitvoeren die niet passen in de financiering binnen de zorgverzekeringswet. In eerste instantie was de zorgverzekeraar dan ook tegen het experiment: waarom zouden wij onze wijkverpleegkundige betalen om werk voor de gemeente te doen? Tot dat onderzoek liet zien dat deze manier van werken veel zorg bespaarde.

Omdat de nieuwe praktijk schuurt met de logica van domeingebonden en op het individu gerichte financiering is er doortastendheid nodig om ze op grote schaal navolging te laten krijgen. Dat ontbreekt nu. En dus lukt het niet om de belofte in te lossen dat we betere zorg kunnen leveren met minder mensen. Mijn stelling is daarom dat ons grootste probleem niet een gebrek aan personeel is, maar een gebrek aan effectieve sturing.

Studio R+ is een initiatief van RegioPlus:
079 323 03 19 | info@regioplus.nl | www.regioplus.nl

DE EERSTE MAANDAG 2025